

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Comenius University (Bratislava, Slovakia)
Konstantin Philosopher University (Nitra, Slovakia)
Matej Bel University (Banska Bystrica, Slovakia)
František Palacký University (Olomouc, CZECH REPUBLIC)

*АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА
ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ*

Тези доповідей XII Міжнародної наукової конференції

(19–20 квітня 2024 року, м. Харків, Україна)

Харків – 2024

УДК 81'25(063)

Зареєстровано Державною науковою установою
«Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
(Посвідчення № 526 від 07 грудня 2023 року)
Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 6 від 28 березня 2024 року)

Організаційний комітет конференції:

С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент (голова)
О. В. Ребрій, доктор філологічних наук, професор (заступник голови)
Н. А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент
Л. М. Черноватий, доктор педагогічних наук, професор
А.П. Мартинюк, доктор філологічних наук, професор
І.Є. Фролова, доктор філологічних наук, професор

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, к. 7-76, transengl@karazin.ua

А 43 Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання
перекладу : Тези доповідей XII Міжнародної наукової конференції
(19–20 квітня 2024 р., м. Харків, Україна). Харків : ХНУ імені В. Н. Ка-
разіна, 2024. – 104 с.

ISBN 978-966-285-602-6

До збірника увійшли тези доповідей наукової конференції, присвя-
ченої проблемам теорії, історії та методики навчання перекладу.

Для наукових працівників, перекладачів, викладачів, аспірантів,
студентів філологічних спеціальностей.

За зміст та достовірність фактів, викладених у тезах,
відповідальність несуть автори. Усі тези перевірено на наявність тек-
стових запозичень за допомогою системи StrikePlagiarism.com.

УДК 81'25(063)

ISBN 978-966-285-602-6

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024

ЗМІСТ/CONTENTS

Алексеева, М. ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ У СТРУКТУРІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	9
Ахмедова, Е. ОДОМАШНЕННЯ ТА ОЧУЖЕННЯ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ПОРІВНЯНЬ	11
Бойко, Ю. КУЛЬТУРООРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ В РАМКАХ КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНОЇ ПАРАДИГМИ	13
Дмитрошкін, Д. ВІДТВОРЕННЯ ГУМОРИСТИЧНОГО ЕФЕКТУ В СИТУАТИВНОМУ КОНТЕКСТІ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІАЛУ «ДРУЗІ»)	15
Долинський, Є. ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИКО-СИНТАКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ ІНСТРУКЦІЙ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ ПОБУТОВИХ ПРИЛАДІВ	17
Івахненко, А. СТИЛІЗАЦІЯ В ОРИГІНАЛІ І ПЕРЕКЛАДІ	19
Кабаченко, І., ХУРТАК, І. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК В МОВІ ТА КУЛЬТУРІ: ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ	21
Кальниченко, Н. АНГЛІЙСЬКІ ЕПОНІМИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ..	23
Качановська, Т., Зубцова, С. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ВІДДІЛЕНЬ ДО УЧАСТІ У ПРОЄКТІ «ТЕРМІНОЛОГІЯ БЕЗ КОРДОНІВ» (ТWВ)	25
Котляров, Д. PRIMA VISTA НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПЕРЕКЛАДУ	28

Красуля, А. ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ЧЕРЕЗ АВТЕНТИЧНІ ПРОЄКТНІ ЗАВДАННЯ	29
Купчишина, Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ЖАНРУ МОК'ЮМЕНТАРІ	32
Левицька, Н. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	33
Лук'янова, Т. МАРКЕТИНГОВИЙ ПЕРЕКЛАД: НАВИЧКИ КОПРАЙТИНГУ	36
Мазур, О., Наняк, Ю. УСВІДОМЛЕННЯ ТА ОЧІКУВАННЯ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ОСВІТІ: ВИСНОВКИ З ОПИТУВАНЬ СТУДЕНТІВ	37
Мартинюк, А. ГРАМАТИКА ЯК ВТІЛЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ МОДЕЛІ СВІТУ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	39
Мацюк, О. ПОЄДНАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ТА ВЕРБАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРНЕТ-РЕКЛАМИ	41
Мізіч, К. ВЕРИФІКАЦІЯ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ БЛИЗЬКИХ ЕМОЦІЙНИХ КОНЦЕПТІВ НА ОСНОВІ КОРПУСНИХ ДАНИХ	43
Панченко, О. КОНКУРС ПЕРЕКЛАДУ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ПЕРЕКЛАДАЧА	45
Ребрій, О. В. ПРО НЕСУМІСНОСТІ ТА СТРАТЕГІЇ АБО ЯК ПРИРОДНО ПЕРЕКЛАСТИ НЕПРИРОДНЕ	47
Ребрій, О. О. НОМІНАЦІЇ ЇЖИ ЯК ЧАСТИНА ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ КИТАЮ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	48
Сергєєва, О. СУЧАСНІ УМОВИ ТА ПІДХОДИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	50

кладу з аркуша. Саме для забезпечення другого завдання курсу було створено додаток до посібника, який містить додаткові тексти англійською та українською для відпрацювання базових вмінь та навичок перекладу з аркушу, вказаних вище. Тематика текстів відповідає темам 7 розділів посібника, а саме: Visits. Meetings. Receptions; International relations. Negotiations/Talks; International Cooperation; Summits. Congresses. Conferences; The Parliament and Political Parties; Elections; Political Leaders. Ці додаткові тексти насичені термінологічною лексикою, що опрацьовується у текстах та вправах посібника, таким чином, реалізуючи обидва завдання курсу.

Література

1. Межуєва І. Ю. Переклад з аркуша: до питання про основні труднощі для усних та письмових перекладачів. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Т.2, Вип. 10. С. 45–49.
2. Переклад з аркуша. Прима віста. URL: <https://benjamins.com/online/hts/articles/sig1.uk> (дата звернення: 11.02.2024)

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ЧЕРЕЗ АВТЕНТИЧНІ ПРОЄКТНІ ЗАВДАННЯ Алла Красуля, канд. пед. наук (Суми, Україна)

Сучасні виклики у сфері перекладацької освіти вимагають переосмислення традиційних підходів до навчання студентів, зокрема магістрів. У контексті педагогічного переорієнтування акцент зміщується на інтеграцію автентичних проєктних завдань, що сприяє формуванню перекладацької компетентності студентів-філологів. Зокрема, методика навчання іноземних мов та перекладу зазнає значних змін, покликаних відповідати динамічному розвитку професійного середовища перекладачів. Доцільність відходу від традиційних, викладацько-центрованих методів навчання на користь більш гнучких, студенто-центрованих підходів є очевидною. Залучення студентів-магі-

стрів до виконання справжньої проектної роботи дозволяє не лише покращити практичні мовні та мовленнєві навички, але й забезпечує глибше розуміння професійних аспектів перекладацької діяльності. Такий підхід відповідає потребам сьогочасного ринку перекладацьких послуг.

Наше дослідження ґрунтується на засадах *трьох педагогічних світоглядів*, а саме: *емпірико-раціоналізму, конструктивізму та емерджентизму*. Не зважаючи на те, що емпірико-раціоналізм історично домінував у цій галузі, його дедалі вважають недостатнім для викладання перекладу. Конструктивізм та емерджентизм, з їхнім акцентом на соціальній взаємодії, співпраці та нелінійних, контекстно-залежних процесах навчання, пропонують більш підхожий фундамент для розвитку адаптивних та кваліфікованих перекладачів. Автентична проектна робота вважається наріжним каменем новітньої перекладацької освіти, пропонуючи студентам можливість брати участь у виконанні завдань, які відображають професійну перекладацьку діяльність [2].

Застосування *моделі перекладацької компетентності Д. Келлі* [1], яка визначає *сім субкомпетентностей*, дозволяє студентам зануритися у реальний контекст професійної діяльності, значно підвищуючи якість навчального процесу (див. Таблиця 1).

Таблиця 1

Розвиток перекладацької компетентності (за Д. Келлі)

п/п	Субкомпетентність	Опис
1	Комунікативна та текстова компетентність у двох мовах і культурах	Необхідна для розуміння і передачі мовних нюансів і культурних особливостей.
2	Професійна інструментальна компетентність	Передбачає ефективне використання ресурсів та перекладацького програмного забезпечення із застосуванням дослідницьких навичок.
3	(Між)культурна компетентність	Вимагає глибокого розуміння культурних особливостей робочих мов для забезпечення якісного перекладу.
4	Тематична компетентність	Визначає знання специфіки галузі та розуміння теорії перекладу.

Продовження табл. 1

5	Міжособистісна компетентність	Підкреслює важливість командної роботи та ефективної комунікації з різними стейкхолдерами.
6	Психофізіологічна компетентність	Враховує розумові та фізичні вимоги до перекладацької роботи, наголошуючи на важливості управління стресом і постійній концентрації.
7	Стратегічна компетентність	Передбачає організацію роботи, вміння розв'язувати проблеми, задля посилення інших компетентностей.

Вищеподана модель є підґрунтям для розробки навчальних курсів та/або освітніх програм, спрямованих на формування та всебічний розвиток перекладацької компетентності у студентів-філологів шляхом інтеграції автентичних проєктних завдань у навчальний процес, враховуючи лінгвістичні, соціокультурні, професійні та особистісні аспекти. Перехід до студенто-центрованої моделі навчання вимагає від педагогів гнучкості, готовності до інновацій та активної взаємодії зі студентами. Пропонований комплексний підхід сприяє не лише академічному розвитку студентів, а й їх професійній адаптації до вимог ринку перекладацьких послуг.

Література

1. Kelly D. Translator Competence Contextualized, Translator Training in the Framework of Higher Education Reform: In Search of Alignment in Curricular Design. *Across Boundaries: International Perspectives on Translation Studies* / ed. by Dorothy Kenny and Kyongjoo Ryou. Newcastle : Cambridge Scholars, 2007. P. 128–142.
2. Kiraly D. C. Authentic Project Work and Pedagogical Epistemologies: A Question of Competing or Complementary Worldviews? *Towards Authentic Experiential Learning in Translator Education*. 2015. P.53–66. DOI: 10.14220/9783737004954.53

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА
ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ**

Тези доповідей XII Міжнародної наукової конференції

(19–20 квітня 2024 року, м. Харків, Україна)

Англійською та українською мовами

Тексти подано в авторській редакції

Відповідальний за випуск *О. В. Ребрій*

Комп'ютерне верстання *Н. О. Ваніна*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 5.26. Наклад 100 прим. Зам. № 47/2024.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.02.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна